

Archief van de Amsterdamsche Huishoudschool en Nieuwe Huishoudschool

Algemene kenmerken

Toegangsnummer: 755

Periode: 1896 - 1983

Archiefvormer

Amsterdamsche Huishoudschool en Nieuwe Huishoudschool Amsterdam Nieuwe Huishoudschool

Inleiding

De Amsterdamsche Huishoudschool werd in 1891 opgericht door Jeltje de Bosch Kemper en Hendrina Scholten-Commelin. De school was aanvankelijk gevestigd op de Prinsengracht 293. In 1894-95 verrees onder leiding van architect Christiaan B. Posthumus Meyjes senior een nieuw pand aan het Zandpad 5 langs het Vondelpark. De aangeboden cursussen moesten meisjes opleiden tot efficiënte en verantwoordelijke huishoudsters, dienstbodes en onderwijzeressen in het huishoudonderwijs. Het kookonderwijs nam daarbij een belangrijke plaats in. In 1910 publiceerde mevrouw C.J. Wannée, een van de leraressen van de Huishoudschool, een kookboek dat tot de op de dag van vandaag in de boekhandel te verkrijgen is en inmiddels zijn 27ste druk heeft bereikt. In het voorwoord zet Wannée haar beweegredenen tot het schrijven van haar kookboek uiteen. Ten eerste was het boek bedoeld als studieboek voor het praktijkonderwijs op de school zelf. Daarnaast wilde ze een breed scala aan recepten bieden waaruit gekozen kon worden als remedie tegen de 'chronische eentonigheid' van het dagelijkse eten. Tenslotte was Wannée van mening dat huisvrouwen bij de bereiding van hun gerechten de juiste ingrediënten moesten gebruiken, omdat elk gerecht daarmee valt of staat. Tegen die tijd was de Amsterdamsche Huishoudschool niet meer de enige huishoudschool in Amsterdam. In 1900 hadden de leraressen van een aantal huishoudscholen de Bond van Leraressen bij het Huishoudonderwijs opgericht, teneinde meer zeggenschap te krijgen binnen de huishoudscholen. Tevergeefs hadden zij bij het bestuur van de Amsterdamsche Huishoudschool aangedrongen op een salarisverhoging en op modernisering van het onderwijs volgens de nieuwste huishoudkundige inzichten. Toen de eisen werden afgewezen, namen de leraressen (op twee na) met elkaar ontslag en richtten zij met behulp van vrienden en bekenden, waaronder ouders van leerlingen, in mei 1904 de Nieuwe Huishoudschool op. De school begon voorlopig met 200 leerlingen in een pand aan de Jan Luykenstraat 90 en 92. Binnen een jaar had het aantal leerlingen zich meer dan verdubbeld en de toestroom van meisjes bleef de daaropvolgende jaren stijgen. De kosten werden gedekt door de uitgifte van aandelen. In 1907 kon onder leiding van architect Willem Leliman een eigen schoolgebouw gebouwd worden aan de Gabriël Metsustraat. Naast de klaslokalen voor de verschillende lessen in wassen, koken en strijken bood de school onderdak aan de directrice, enkele leraressen en konden er per jaar twintig meisjes gehuisvest worden die te ver woonden om elke dag op en neer te reizen. De leerlingen waren afkomstig uit middenklasse of de beter gesitueerde arbeidersgezinnen in Amsterdam en omstreken, en vonden doorgaans meteen na het afronden van hun opleiding werk. In 1970 werd de Nieuwe Huishoudschool gesloten en opgenomen in de Hogeschool van Amsterdam (1). De Amsterdamsche Huishoudschool bleef tot 1969 opleidingen verzorgen in het gebouw aan het Zandpad 5. In 1975 werd de voormalige school verbouwd tot jeugdherberg om de 'parkslapers' na de afkondiging van het slaapverbod in het Vondelpark, een alternatief te bieden. Het gebouw fungeert nog altijd als jeugdherberg en is in 2009 op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst.

Het archief is in 2003 en 2011 aangevuld. In 2011 zijn de aanvullingen in de bestaande inventaris geïntegreerd en is de inventaris van een inleiding voorzien.

(1) Arjan Terpstra, Een moderne 'spinazie-academie'. De Nieuwe Huishoudschool 1904-1970, in: Ons Amsterdam November-December 2003

Inventaris

1 Amsterdamsche Huishoudschool

- 1 Notulen van de bestuursvergadering *28/01/1896 - 22/11/1907 1 deel*
niet te digitaliseren
- 2-9 Stukken betreffende de Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid te 's-Gravenhage van juli tot en met september 1898 *1897 - 1898 7 omslagen en 1 deel*
De directrice van de Amsterdamsche Huishoudschool S. Meijboom was secretaresse van de rubriekcommissie Kook- en Huishoudonderwijs
 - 2 Catalogus van de tentoonstelling
 - 3 Overzicht van de besprekingen en congressen en de samenkomst te houden in de congreszaal der nationale tentoonstelling
 - 4 Notulen van de vergaderingen van de rubriekcommissie huishoud- en kookonderwijs *07/1897 - 12/1897*
 - 5 Ingekomen stukken bij mej. S. Meijboom
 - 6 Ingekomen stukken bij mej. S. Meijboom betreffende de beschikbaarstelling van militaire koks bij de te geven lessen op de tentoonstelling, tevens ook van de Stoomvaart Maatschappij Nederland
 - 7 Presentielijsten van vergaderingen en openbare voorkooklessen
 - 8 Diverse gegevens van de deelnemende kook- en huishoudscholen
 - 9 Bepalingen voor de vertegenwoordigster van de rubriek Huishoud-Kookonderwijs
- 10 Leerlingregister van de cursus tot opleiding van dienstboden *1897 - 1911 1 deel*
Met opgave van naam, woonplaats, geboortedatum, evt. beroep der ouders, getuigschrift, genoten onderwijs, algemene indruk en aantekeningen
- 11 Publicatie van de hand van J. Bruinwold Riedel inzake het conflict tussen de 'Centrale commissie voor het vakonderwijs in koken en huishouden in Nederland' en de 'Bond van leeraren bij het Huishoudonderwijs' *1901 1 deeltje*
- 12 Foto-album van oud-lerares en adjunct-directrice Saar Manger met foto's van leraren en leerlingen van de Huishoudschool en ingeplakte krantenberichten, brieven, kaarten en andere stukken *1917 - 1983 1 deel*
niet te digitaliseren
- 13 Foto's, krantenberichten, brieven en kaarten van leraren en leerlingen van de huishoudschool, los inliggend in het fotoalbum van Saar Manger *1920 ca. - 1982 1 omslag*
niet te digitaliseren
- 14 Correspondentie, krantenberichten en teksten van toespraken en liederen ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum van Saar Manger aan de Amsterdamsche Huishoudschool *1961 1 omslag*
niet te digitaliseren
- 15 Receptiealbum ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum van Saar Manger als lerares aan de Amsterdamsche Huishoudschool, met ingeplakte foto's en stukken *1961 1 deel*
niet te digitaliseren
- 16 Ingekomen bedankbrief bij Saar Manger van Keetje Boele van Hensbroek en teksten van liederen ter gelegenheid van het afscheid van mw. Boele van de Amsterdamsche Huishoudschool *1962 1 omslag*
niet te digitaliseren

2 Nieuwe Huishoudschool

- 17 Jaarverslagen van de Bond van Leeraren bij het Huishoudonderwijs. 13e-20e jaarverslag. 1912 - 1920 1 omslag
- 18 Leerlingregisters van de verschillende cursussen, met alfabetische naamklapper 1915 - 1923 1 deel
Met opgave van naam, geboortedatum, woonplaats, gevolgd vooronderwijs, gevolgd de cursus met rapportcijfers en vermelding verdere carrière.
- 19 Inschrijvingsregister van de leerlingen. 1921 - 1929 1 deel
Met opgave naam, woonplaats, data van inschrijving en oproeping etc.
- 20 Uitbetaalde coupons en dividendbewijzen van de obligatielening 1907 1922 - 1927 1 omslag
niet te digitaliseren
- 21 Bewijs van lidmaatschap van de Nieuwe Huishoudschool van de Coöperatieve Verbruiksvereniging 'Eigen Hulp', met bewijs van inleggeld en statuten. 1924 1 omslag
- 22 Receptiealbum ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan, met ingeplakt receptiealbum van zekere gelegenheid op 3 en 4 februari 1932 1929 - 1932 1 band
niet te digitaliseren
- 23-27 Stukken betreffende de verbouwing en inrichting van de Nieuwe Huishoudschool te Amsterdam aan de Gabriël Metsustraat door architecten G.H. Kleinhout en Ir. A.J. van der Steur te Amsterdam. 1930 - 1931 5 omslagen
 - 23 Bestek en voorwaarden.
 - 24 Plattegronden, tekeningen en schetsen.
Hierbij tekeningen van de Vrouwenarbeidschool te Enkhuizen van bovenvermelde architecten dd. 1928.
 - 25 Bestaande inventarissen van de school.
 - 26 Staten van aanvulling op de bestaande inventarissen, begrotingen van kosten van de verbouwing en inrichting en opgave van kosten.
 - 27 Offertes en orderbevestigingen.
- 28 Stukken betreffende het afscheid van diverse medewerkers 1943 - 1960 ca. 1 omslag
niet te digitaliseren
- 29 Vaantje met hierop geborduurd de namen van de leerlingen (?) van klas IIb over de jaren 1942-1944 1944 1 stuk
niet te digitaliseren
- 30 Stukken betreffende de organisatie van feesten, bijeenkomsten en uitstapjes 1945 - 1954 1 omslag
niet te digitaliseren
- 31 Ingekomen stuk bij de penningmeester van de Vereniging Nieuwe Huishoudschool Amsterdam van voorzitter H. Halbertsma omtrent door de Vereniging aangegane leningen, met bijlagen 1946 1 omslag
- 32 Jaarverslagen van de Vereniging Nieuwe Huishoudschool Amsterdam 1947 - 1949 1 omslag